

Il-Kummissjoni
Ewropea

Kif tikteb ċar

Traduzzjoni

L-impjegati tal-Kummissjoni Ewropea jktbu bosta tipi differenti ta' dokumenti. Hu x'inhu d-dokument — legizlazzjoni, rapport tekniku, minuti, stqarrija għall-istampa jew diskors — dokument ċar ikun aktar effettiv, u jinftiehem malajr u b'aktar heffa. Din il-gwida se tgħinek tikteb ċar, sew jekk qed taħdem bil-lingwa tiegħek sew jekk b'wieħed mill-ilisna ufficjali l-oħra, li lkoll taħdem bihom il-Kummissjoni skont ir-Regolament tal-Kunsill Nru 1/1958 (li għadu validu sal-lum).

Dawn huma pariri, mhux regoli, u meta tħaddimhom, tajjeb tqis lill-qarrejja li qed tikteb għalihom u l-għan tad-dokument tiegħek.

Tliet raġunijiet tajbin għala għandek tikteb ċar huma:

- biex taħdem f'kollaborazzjoni ma' haddieħor b'mod aktar effettiv;
- biex tnaqqas il-korrispondenza żejda;
- biex tibni rieda tajba.

☀️ Parir 1: Aħseb qabel ma tikteb	paġna 3
☀️ Parir 2: Qis l-ewwel lill-qarrej	paġna 4
☀️ Parir 3: Agħti sura lid-dokument tiegħek	paġna 5
☀️ Parir 4: Żomm fil-qosor u sempliċi	paġna 6
☀️ Parir 5: Agħmel sens — ibni s-sentenzi tiegħek bil-għaqal.....	paġna 7
☀️ Parir 6: Aqta' barra n-nomi żejda — il-verbi jagħtu aktar ħajja.....	paġna 8
☀️ Parir 7: Ippreferi verbi attivi milli passivi — u semmi l-aġent.....	paġna 9
☀️ Parir 8: Kun konkret, tkun astratt	paġna 10
☀️ Parir 9: Evita l-ħbieb foloz, il-lingwaġġ tekniku u t-taqsiriet	paġna 11
☀️ Parir 10: Irrevedi u ċċekkja	paġna 14
☀️ Għajjuniet onlajn tal-UE għall-abbozzar	paġna 15

1. Aħseb qabel ma tikteb

Kitba ċara tibda u tiddependi minn f'isieb ċar. Staqsi lilek innifsek:

Min se jkun qed jaqra d-dokument?

Hemm tliet gruppi ewlenin ta' nies li jaqraw id-dokumenti tal-Kummissjoni Ewropea:

- nies ta' gewwa l-UE — kollegi fil-Kummissjoni Ewropea jew f'istituzzjonijiet oħra;
- speċjalisti minn barra;
- il-pubbliku ġenerali — li hu ċertament l-akbar grupp.

Bosta dokumenti tal-Kummissjoni Ewropea issa qegħdin fuq l-internet u huma aċċessibbli għal kulhadd. Kulma niktbu u nipubblikaw bħala parti mix-xogħol tagħna għall-Kummissjoni Ewropea inevitabbilmint jaffettwa d-dehra pubblika tal-UE. Ara l-Parir 2 għal ideat dwar kif tqis lill-qarrejja.

X'qed tipprova tikseb

X'inhu l-għan tad-dokument tiegħek? Wara li jkun inqara, x'se jkollhom jagħmlu l-qarrejja tiegħek?

- Jieħdu deċiżjoni?
- Jaffrontaw sitwazzjoni partikulari?
- Isolvu problema partikulari?
- Ibiddlu l-attitudni tagħhom lejn xi ħaġa?

Liema punti jrid ikopri d-dokument?

- Iddeciedi dwar il-messaġġ tiegħek.
- Agħmel lista jew grafika biċ-ċrieki (ara l-illustrazzjoni) bil-punti kollha li trid tagħmel, fl-ebda ordni partikulari.
- Maassar il-punti irrelevanti.
- Għaqqad il-punti li fadal fi gruppi relatati.
- Imla l-vojt fl-għarfien tiegħek: hu nota tal-fatti li se jkollok b'zonn tiċċekkja u/jew tal-esperti li għandek b'zonn tikkonsulta.

Dan il-metodu jista' jintuza prattikament fit-testi kollha mhux letterarji: memoranda, rapporti, ittri, gwidi għall-utenti, eċċ. Għad-dokumenti formali bħalma hija l-legiżlazzjoni għandhom jintużaw ir-regoli speċifiċi tal-abbozzar.

Alternattiva hija l-metodu tas-"7 mistoqsijiet". Dan huwa metodu strutturat ta' kif tkopri l-informazzjoni rilevanti:

- 1 **XIEX?** Il-messaġġ essenzjali tiegħi.
- 2 **MIN?** In-nies ikkonċernati.
- 3 **META?** Jiem, sigħat, kalendarji, skadenzi.
- 4 **FEJN?** Postijiet.
- 5 **KIF?** Ċirkostanzi, spjegazzjonijiet.
- 6 **GĦALIEX?** Kawżi u/jew għan.
- 7 **KEMM?** Dejta li tista' tiġi kkalkulata u titkejjel.

2. Qis l-ewwel lill-qarrej

Kun dirett u interessanti

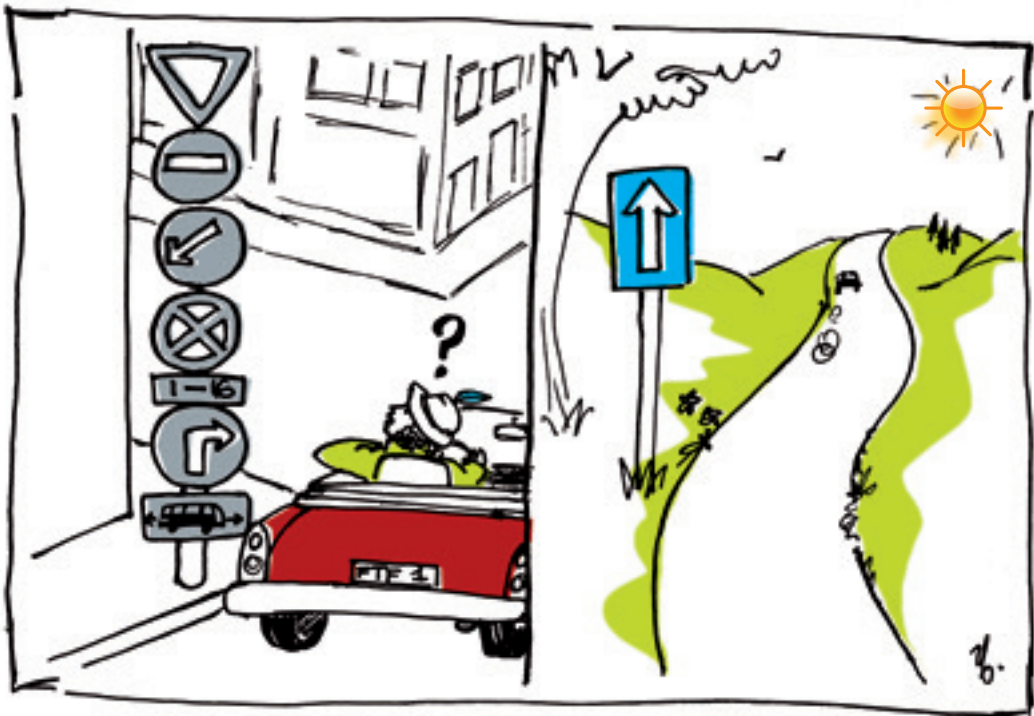
Dejjem qis għal min verament qiegħed tiktib: mhux biss għal dak ta' fuqek, jew għar-revizur tat-tra-duzzjonijiet tiegħek, iżda wkoll għal dawk li fl-aħħar mill-aħħar se jużaw it-test. Bħalek, ikunu mgħaġġlin u ma tantx ikollhom ħin. Min huma, x'jafu diġà, u x'jista' jkun teftieg tispjegalhom?

Ipprova f'ares lejn is-sugġett tiegħek mil-lat tal-qarrejja tiegħek:

- **Involvihom** billi tindirizzahom direttament ("int" hija kelma li fid-dokumenti tal-Kummissjoni Ewropea ma tintużax biżżejjed).

- **Immagina x'mistoqsijiet** jistgħu jsaqsu, u kun ċert li d-dokument iweġibhom. Forsi tista' wkoll tuża dawn il-mistoqsijiet bħala titli fit-test. Pereżempju: "Din il-politika x'tidil se ddaħħal?" "Din il-politika għaliex hija meħtieġa?" "Lil min se tolqot din il-politika?" "X'qegħdin nistennew li niksbu?"
- **Interessahom.** Agħtihom biss l-informazzjoni li verament għandhom bżonn. Halli barra kemm tista' mid-dettalji tal-proċeduri u l-formalitajiet interistituzzjonali tal-Kummissjoni Ewropea. Dawn ma jfissru xejn għal hafna qarrejja u jsaħħu biss l-impressjoni li l-Kummissjoni hija istituzzjoni burokratika u maqtugħa min-nies. Jekk dawn huma verament essenzjali, spjega fil-qosor għaliex.

.....➤ **Issa tista' tibni l-qafas tiegħek.**

3. Agħti sura lid-dokument tiegħek

Meta tibda

- Jekk il-qafas tiegħek jinkludi taqsira tad-dokument, ibda biha: għandha mnejn tkun biżżejjed! Poġġiha fil-bidu għaliex hija l-ewwel parti (u xi kultant l-unika parti) li n-nies se jaqraw.
- Oqgħod attent b'mod partikulari għall-konnessjonijiet li se jgħinu lill-qarrejja jsegwu **l-loġika u r-raġunament tiegħek**. Aghżel titli u "sinjali" oħra li jippermettulhom isibu l-informazzjoni ewlenija u b'hekk tiffiranka milli toqgħod tirrepetiha fid-dokument tiegħek. Uża **titli informattivi** u sottotitli li jissottolinjaw il-punti l-aktar importanti tad-dokument. Titlu b'halma huwa "Il-fużjoni tal-kumpaniji għandha tkun sorveljata b'aktar reqqa" huwa aktar informattiv minn "Sorveljanza tal-fużjoni tal-kumpaniji".
- Qis l-aħjar mod kif tista' twassal dak li trid tgħid u zomm id-dokument tiegħek faċli għall-qarrejja: tista' forsi tuża **ikoni, grafiċi, jew tabelli minflok test**? Għandek bżonn glossarju jew lista ta' tifsiriet?
- Wara l-introduzzjoni, l-aktar parti li tingara hija l-**konklużjoni**. Jista' jkun li l-qarrejja jaqbzu kulma jsibu bejniethom u jmorru għall-konklużjoni. Aghmilha ċara, konciza u dritt għall-punt.
- Uri l-qarrejja tiegħek l-istruttura tad-dokumenti twal billi tinkludi **werreġ ċar**.

Int u tikteb

- Segwi l-pariri tagħna ta' hawn taft.
- Ikkonsulta l-għajnuniet tal-UE għall-abbozzar (ara l-aħħar paġna).
- **Kompli aqta'!** Kun sod — staqsi lilek innifsek jekk kull taqsima u kull kelma humiex verament meħtieġa. Aqta' barra l-kliem żejded, iżda qis li l-messaġġ jibqa' ċar.

Id-data tal-għeluq għas-sottomissjoni tal-applikazzjonijiet hi l-31 ta' Marzu 2012.

Id-data sa meta jistgħu jaslu l-applikazzjonijiet hija l-31 ta' Marzu 2012.

Id-data tal-għeluq għall-applikazzjoni: il-31 ta' Marzu 2012.

Wara li tlesti

Ara l-Parir 10 għal ideat dwar kif tirrevedi u tiċċekkja.

Żewġ problemi komuni fil-Kummissjoni Ewropea

1. Ir-riċiklaġġ ta' test precedenti mingħajr adattament xieraq
Il-mudelli tal-passat jistgħu ma jkunux miktubin sew, u ma jirriflettux iċ-ċirkostanzi l-godda jew il-prattiki l-godda tal-abbozzar. Aghmel mezz li ddaħħal l-adattamenti kollha meħtieġa.

2. Qtugħ u twaħħil

Għandu mnejn ikollok tuża siltiet minn diversi dokumenti sabiex tibni test ġdid. Oqgħod attent/a minn terminoloġija inkonsistenti, ripetizzjonijiet jew ommissjonijiet: dawn jistgħu jxekklu l-loġika interna u ċ-ċarezza tat-test aħħari.

4. Żomm fil-qosor u sempliċi (“KISS: Keep It Short and Simple”)

Fil-qosor ...

Il-valur tad-dokument tiegħek ma jiżdiedx aktar ma jitwal. Il-qarrejja tiegħek ma jirrispettawx aktar għaliex ktibt 20 paġna minflok 10, speċjalment meta jindunaw li stajt tikteb dak li ridt tgħid f'10 paġni. Probabbilment se jarawx ikrah għaliex f'lejlhom aktar min milli kien hemm bżonn.

Xi modi biex taqta' l-kliem mhux mefthieg jinkludu:

- Tistqarrx l-oġvju. Afda fis-sens komun tal-qarrejja.
- Tgħabbix id-dokument tiegħek b'essenzjonijiet bla bżonn bħal “kif inhu magħruf sew”, “hu ġeneralment accettat li”, “fl-opinjoni tiegħi”, “bħal dawn u oħrajn”, “kemm min-naħa ta' A kif ukoll min-naħa ta' B”, eċċetra.
- Tirrepetix ruħek. Meta tirreferi, pereżempju, għal kumitat b'isem twil, ikteb ismu sħiħ **darba** biss: “Din il-mistoqsija saret lill-Kumitat tax-Xiri Pubbliku tal-Gwidi tal-Istil Lingwistiċi. Il-Kumitat qal li ...”.

Dokumenti iqsar u sentenzi iqsar għandhom tendenza jkollhom impatt akbar.

Bħala gwida:

Dokument wieħed = 15-il paġna l-aktar
Sentenza waħda = medja ta' 20 kelma

(iżda tajjeb li troxx xi sentenzi qosra 'l hawn u 'l hemm!)

Fid-dokumenti tal-Kummissjoni Ewropea, sentenzi twal bla bżonn ifixklu ħafna ċ-ċarezza tal-qari. Ipprova aqsamhom f'sentenzi iqsar, iżda tinsix iddahħal kelmiet li jservu ta' ħolqa (bħal “imma”, “għalhekk” u “madankollu”) sabiex ma tintilifx il-koerenza.

... u sempliċi:

Uża kliem ħafif fejn tista'. Lingwagg ħafif ma jurix li int anqas istruwit jew eleganti, anzi jagħmlek aktar kredibbli.

fid-dawl tal-fatt li	billi
certu numru ta'	xi/uħud
il-magġoranza ta'	il-biċċa l-kbira minn
f'konformità ma'	skont
fil-qafas ta'	fi/taħt
konegwentement	għalhekk
għall-għanijiet ta'	biex/sabiex
fl-eventwalità li	jekk
jekk dan mhux il-każ	jekk mhux hekk/jekk le
jekk dan hu l-każ	jekk hu hekk
li jikkonċerna, li jirrigwarda, relatat ma'	dwar/fuq
b'referenza għal, fir-rigward ta'	dwar

Stil sempliċi u bla xkiel ifisser ukoll ...

... li tevita l-ambigwià

Jekk tuża l-istess kelma biex tirreferi għal affarijiet differenti, tista' tħawwad lill-qarrejja tiegħek:

Għandek tippreżenta l-applikazzjoni tiegħek sat-Tlieta. Tista' wkoll tissottometti applikazzjoni biex tipposponi din id-data ta' skadenza. L-applikazzjoni tiegħek ... (*dwar xiex qegħdin nitkellmu issa?*)

Għandek tippreżenta l-applikazzjoni tiegħek sat-Tlieta. Tista' titlob ukoll li l-iskadenza tiġi posposta. L-applikazzjoni tiegħek ...

... li ma tbbidix il-kliem sempliċiment għal kwistjoni ta' "stil"

Forsi taħseb li tista' tagħmel id-dokument tiegħek anqas tedjanti billi tuża kliem differenti biex tirreferi għall-istess haġa. Jekk tagħmel hekk, iżda, jaf tħawwad lill-qarrejja:

Għandek tippreżenta l-applikazzjoni tiegħek sat-Tlieta. Il-kumitat jista' jiċhad it-talba tiegħek... (*jigjifieri l-applikazzjoni tiegħek jew le?*)

Għandek tippreżenta l-applikazzjoni tiegħek sat-Tlieta. Il-kumitat jista' jiċhadha...

... li tuża l-forma pożittiva, mhux il-forma negattiva

Mhix haġa stramba li applikazzjoni tiġi rrifjutata, għaldaqstant tagħmilx ilment sakemm ma tkunx ċert li tiegħek ma mlejtihex b'mod mhux korrett.

Hija haġa pjuttost komuni li applikazzjoni tiġi rrifjutata, għaldaqstant ibgħat ilment biss meta tkun ċert li tiegħek tkun imlejtħa kif suppost.

5. Agħmel sens — ibni s-sentenzi tiegħek bil-għaqa

Għandu mnejn ikollok tikteb (jew ittejjeb) test li fih ruxxmata fatti u ideat. Hawn taht għandek xi modi kif tista' tħoll il-kobba tal-informazzjoni sabiex il-qarrejja jifhemu kull sentenza minnufih.

Semmi **l-aġenti** ta' kull **azzjoni** (ara l-Parir 7) u poġġi l-azzjonijiet fl-ordni li qegħdin fiha.

Id-deċiżjoni tiegħu dwar l-għoti ta' fondi tal-UE se tittiehed wara li jkunu waslu l-applikazzjonijiet kollha għall-proġetti fil-laqqgħa tal-Kumitat tal-Għoti.

Meta l-applikanti kollha jkunu ressqu l-applikazzjonijiet tagħhom

- għall-proġetti,
- il-Kumitat tal-Għoti *se jiltaqa'*
- biex jiddeċiedi*
- kemm *se jagħti* għajnuna tal-UE lil kull wiegħed minnhom.

L-informazzjoni importanti tidfinhix f'nofs is-sentenza.

Fir-rigward tat-tnaqqis fl-ispejjeż tar-roaming, il-Kummissjoni fasslet diversi proposti.

Il-Kummissjoni fasslet diversi proposti biex tnaqqas l-ispejjeż tar-roaming.

Il-projbizzjoni tat-tipjip fir-ristoranti issa tidher li x'aktarx tiġi implimentata.

It-tipjip fir-ristoranti issa x'aktarx jiġi pprojbit.

Agħti lis-sentenzi tiegħek **għeluq qawwi** — dik hi l-parti li l-qarrejja se jibqgħu jiftakru.

Riforma istituzzjonali shiħa hija promossa mir-rapport fil-maġġoranza tal-każijiet.

Fil-biċċa l-kbira tal-każijiet, ir-rapport huwa favur riforma istituzzjonali shiħa.

6. Aqta' barra n-nomi żejda — il-verbi jagħtu aktar ħajja

Mod sempliċi kif tista' tikteb aktar ċar huwa billi tibdel...

din...

bil-qerda ta'

għall-massimizzazzjoni ta'

tal-introduzzjoni ta'

... b'din:

billi jinqered

biex jiġi massimizzat

billi jintroduci

B'bidla bħal din, inkunu qegħdin biss nibdlu n-nom bil-verb li minnu jiġnissel. Il-verbi huma aktar diretti u inqas astratti min-nomi. Hafna nomi li jispicċaw bis-suffiss “-zzjoni” (bħat-tieni u t-tielet eżempji t'hawn fuq) mhumiex għajr verbi mistura. Dawn ta' spiss jidhru fi frażzjiet bħal dawn t'hawn isfel, fejn il-verbi kienu jkunu iktar ċari kieku:

wettaq evalwazzjoni ta'

għamel stħarriġ ta'

ta kunsiderazzjoni lil

evalwa

stħarreg

ikkunsidra

Hemm nomi oħra li ma jispicċawx bis-suffiss “-zzjoni” iżda li wkoll huma verbi mistura:

wettaq revizzjoni ta'

għamel valutazzjoni ta'

wettaq tiġdid ta'

irreveda

ivvaluta

gedded

B'hekk nistgħu nagħmlu dokument aktar ċar billi nbiddlu n-nomi lura f'verbi:

Il-prattika **tat-*tkabbir*** ta' pjanti perenni minflok għelejjel annwali **tista' *gġib titjib*** fil-kwalità tal-**ħamrija** billi **twassal għal *żieda fl-għata tal-ħamrija***.

Meta *tkabbar* pjanti perenni minflok għelejjel annwali, **tista' *ttejjeb*** il-kwalità tal-**ħamrija** billi **zzid** il-għata tal-**ħamrija**.

7. Ippreferi verbi attivi milli passivi

Mod ieħor ħafif kif tista' tikteb ċar huwa billi tuża l-verb attiv (pereżempju "il-karozza **laqtet** is-sigra") minflok il-verb passiv (pereżempju "is-sigra **ntlaqtet** mill-karozza"). Qabel dawn:

Ġew **stabbiliti** linji gwida ġodda mill-President bit-tama li t-tul tad-dokumenti pprezentati mid-DĠ **ikun limitat** għal 15-il paġna.

Il-President **stabilixxa** linji gwida ġodda bit-tama li d-DĠ **jillimita** t-tul tad-dokumenti għal 15-il paġna.

Ara kif nistgħu nagħmlu sentenza aktar ċara billi naqtgħu barra l-verb passiv...:

Sentenza mhix ċara:

Saret **rakkomandazzjoni** mill-Parlament Ewropew sabiex **tingħata kunsiderazzjoni** mill-Istati Membri lis-simplifikazzjoni tal-proċedura.

Sentenza kemxejn aħjar:

Il-Parlament Ewropew **għamel rakkomandazzjoni** biex l-Istati Membri **jagħtu kunsiderazzjoni** lis-simplifikazzjoni tal-proċedura.

u fl-aħħar nett, billi nużaw il-verbi minflok in-nomi astratti:

Sentenza ħafna aħjar:

Il-Parlament Ewropew **irrakkomanda** li l-Istati Membri **jikkunsidraw** li **jissimplifikaw** il-proċedura.

Semmi l-aġent

Jekk tibdel il-verb passiv f'verb attiv, il-kitba tiegħek se ssir iktar ċara għaliex ikollok bilfors issemmi l-aġent — jiġifieri l-persuna, l-organizzazzjoni jew l-oġġett li qed iwettaq l-azzjoni.

Mhux diffiċli tidentifika l-aġent hawn...

Dan il-proġett gie rrifjutat **fil-livell tal-Kummissjoni**.

Il-Kummissjoni rrifjutat dan il-proġett.

... iżda hawn impossibbli:

Qed jiġi kkunsidrat li r-reklamar tat-tabakk għandu jkun proġbit fl-UE.

Min qed jikkunsidra? Il-kittieb, il-Kummissjoni, il-pubbliku, il-professjoni medika?

Ftakar li d-dokumenti tal-UE jridu jinqalbu f'diversi ilsna. Jekk id-dokument originali tiegħek ma jkunx ċar, jiġta' jispicċa jkollok traduzzjonijiet li ma jaqblux, għaliex kull traduttur jipprova jaqta' xi stajt ridt tfisser u kull wieħed minnhom jispicċa jofroġ b'soluzzjoni differenti.

Iżda ma għandekx tevita l-verbi passivi għalkollox. Dawn jistgħu jkunu utli, pereżempju meta ma jkunx hemm bżonn tgħid min hu responsabbli għall-azzjoni għaliex ikun ovvju ("L-istaff kollu mhegġeg tikteb ċar").

8. Kun konkret, tkunx astratt

Il-messaġġi konkreti jkunu ċari — il-lingwaġġ astratt jista' jkun vag u anki jgerrex lill-qarrejja. Lingwaġġ astratt iżżejjed jista' jgħiegħel lill-qarrejja jaħsbu jew li ma tafx fuqieq qed tikteb, jew li r-raġunijiet għala qed tikteb huma suspettużi.

Sakemm ma jkollokx raġuni valida, jekk tista' tuża kelma konkreta minflok kelma aktar astratta li tfisser l-istess haġa, **agħzel il-kelma konkreta**. Il-messaġġ tiegħek ikun aktar dirett u għalhekk aktar b'saħħtu.

Xi kultant, minflok din ... :

jelimina

jikseb oġġettiv

opportunitajiet ta' impjieg

evoluzzjoni negattiva

impjieg rimunerat

investment fil-kapital uman *

... tista' tipprova tuża din:

jaqta' barra

jilħaq mira

impjegi

riċessjoni/tnaqqis

xogħol bi ħlas

- taħriġ (tal-persunal)
- titjib tal-ħiliet (tal-ħaddiema)
- it-taħriġ u l-edukazzjoni

* Kif juri dan l-eżempju, il-problema spiss tkun kif se tfisser is-sens preċiż ta' dak li trid tgħid.

PARIR: Uża dizżjunarju jew teżawru biex tara għażla ta' sinonimi, sakemm issib il-kelma x-xierqa li qed tfittex. Il-lista tas-sinonimi x'aktarx tkun tinkludi kliem astratt kif ukoll konkret. Ipprova agħzel kelma konkreta flok kelma vaga u b'tifsira wiesgħa. Ngħidu aħna, il-kelma **identifika** hija perfettament aċċettabbli, iżda xi minn daqqiet, aħjar tuża kelma iktar ċara:

biex **jidentifika** innovazzjonijiet

biex **jidentifika** lill-parteċipanti

biex **jidentifika** t-tifsira

biex jinduna bl-innovazzjonijiet

biex jaħtar lill-parteċipanti

biex jara/juri/jifhem it-tifsira

9. Aħrab il-ħbieb foloz, il-lingwaġġ tekniku u t-taqsiriet

Aħrab il-ħbieb foloz

Il-**ħbieb foloz** (jew *faux amis*) huma pari ta' kelmiet f'żewġ ilsna li jidhrū simili, iżda li jkollhom tifsira differenti.

F'ambjent multilingwi bħal tal-Kummissjoni Ewropea, spiss nispiċċaw inħalltu l-lingwi. Fil-każ tal-Malti, huwa komuni li nissellfu mit-Taljan u mill-Ingliż. U billi bejn dawn iż-żewġ lingwi hemm ċertu kliem li jixxiebah iżda li ma jfissirx l-istess, irridu noqogħdu attenti ħafna. Pereżempju, il-kelma *eventuale* bit-Taljan, jew *éventuel* bil-Franċiż, ifissru “possibbli, potenzjali”, mhux *eventwali* fis-sens tal-

Ingliż *eventual*. Bl-istess mod, meta nużaw ngħidu aħna l-kelma *kontroll*, irridu nkunu ċerti li tintfieh hem fil-kuntest, għax bil-Malti tista' tfisser kemm “verifika” (bħat-Taljan *controllo*) u kemm “ħakma” (bħall-Ingliż *control*). L-użu ta' kelma b'oħra jista' jaljena lill-qarrejja, u jagħtihom l-impresjoni li l-istitutuzzjonijiet tal-UE huma xi klabb ristrett maqtuġħ mid-dinja ta' barra. Fl-aġġar każijiet, il-kelma żbaljata tista' twassal għal nuqqas ta' ftehim jekk mhux ukoll għal incidenti diplomatiċi (pereżempju, billi tikteb li “Il-Lussemburgu mhuxwix pajjiż importanti”, meta kull ma tkun trid tgħid fil-verità jkun li “Il-Lussemburgu huwa pajjiż żgħir”).

Habib falz	Influenzat minn	Għaliex huwa ħażin?	X'inhil-kelma korretta?
<i>aċċessjoni</i>	<i>accession</i>	“aċċessjoni” tfisser “attakk konvulsiv (saħħa)”	adeżjoni
<i>invita</i>	<i>to invite</i>	“tinviata” tfisser “twaħħal vit”	tistieden
<i>ippretenda</i>	<i>to pretend</i>	“ippretenda” tfisser “jistenna li...”	għamilha tabirruħu li..., taparsi, eċċ.
<i>skop</i>	<i>scope</i>	“skop” tfisser “għan” (f'testi mhux legali)	ambitu
<i>attentat</i>	<i>attempt</i>	“attentat” tfisser “attakk sabiex wieħed jagħmel ħsara jew deni lil xi ħadd u/jew lil xi ħaġa” (eż. attentat terroristiku)	tentattiv
<i>maneniment</i>	<i>maintenance</i>	din ħażina jekk qed nitkellmu dwar iż-żamma f'kundizzjoni tajba ta' vettura, magna eċċ., għax “maneniment” tfisser il-ħlas li jingħata f'każ ta' separazzjoni, divorzju, eċċ.	manutenzjoni
<i>novella</i>	<i>novel</i>	“novella” hija “short story”	rumanz
<i>kunfidenza</i>	<i>confidence</i>	“kunfidenza” tfisser “familjarità”	fiduċja

Ingleżiżmi u Taljaniżmi — interferenzi fil-Malti

Taljaniżmi: eż. il-kelmiet *problema* u *tema* fil-Malti huma femminili, kuntrarjament għat-Taljan.

Ingleżiżmi: eż. jekk trid tiddetermina nom, għandek dejjem iddaħħal l-artiklu, kuntrarjament għall-Ingliż fejn hemm każijiet meta ma jkunx hemm għalfejn iddaħħal l-artiklu “*the*” anki jekk trid tiddetermina l-

artiklu, eż. *precious resources such as wood, air, and water*: “riżorsi bħall-injam, l-arja u l-ilma” mhux “riżorsi bħal injam, arja u ilma”.

Ingleżiżmi fil-prepożizzjonijiet

Ħafna mill-użu ħażin tal-prepożizzjonijiet fil-Malti aktarx li ġej mill-influenza skorretta tal-Ingliż fuq il-Malti.

Xi prepożizzjonijiet fil-Malti li ta' spiss jintużaw hażin' (L-użu korrett jidher sottolineat)

Tressaq il-qorti (fuq/b') akkuża ta' serq.
 Kollox jiddependi (fuq/minn) kemm jiġu nies.
 L-akkużat ħareġ (fuq/bi) plegg.
 Sieħbi mar (fuq/għal) btala.
 Sar attentat (fuq/għal) ħajtu.
 Xtrajtu (għall-bil-)prezz ta' ħames liri.
 Il-logħba ntlagħbet (taħt/fi) dwal artifiċjali.
 Kollox jinsab (taħt il-/fil-)kontroll tagħna.
 Kollox jista' jiġri (taħt/f') dawn iċ-ċirkostanzi.
 Pawlu qiegħed (fuq il-/fil-)kumitat.

Xi prepożizzjonijiet użati fl-Ingliż li aktarx influwenzaw hażin' lil dawk Maltin

He was brought to court **on** charges of theft.
 It all depends **on** how many people attend.
 The accused was freed **on** bail.
 My friend went **on** a holiday.
 A murder attempt **on** his life was committed.
 I bought it **for** the price of five liri.
 The match was played **under** the floodlights.
 Everything is **under** our control.
 Everything can happen **under** these circumstances.
 Paul sits **on** the committee.

Evitā jew spjega l-lingwaġġ tekniku

Il-lingwaġġ tekniku huwa vokabularju użat minn grupp magħluq jew speċjalisti biex jikkomunikaw bejniethom, u huwa aċċettabbli f'dokumenti li jin-qraw minn dak il-grupp biss.

Madankollu, il-barranin (speċjalment il-pubbliku generali) ikollhom jagħmlu sforz akbar mis-soltu meta jaqraw il-lingwaġġ tekniku. Saħansitra xi qar-rejja għandhom mnejn jieqfu jaqraw — għalhekk kun żgur li kwalunkwe dokument li trid li jinqara mill-

barranin ikun ħieles kemm jista' jkun mil-lingwaġġ speċifiku.

U jekk TASSEW għandek bżonn tuża lingwaġġ speċifiku f'dokumenti għall-pubbliku generali, spjegah l-ewwel darba li tużah, jew ehmeż glossarju, ħolqa elettronika jew referenza għal wieħed mis-siti elettronici indikati f'qiegħ il-pagna.

Din it-tabella, li mhijiex eżawrjenti, fiha għadd ta' termini użati ta' sikwit fl-istituzzjonijiet tal-UE:

Terminu minn lingwaġġ speċifiku Tifsira suġġerita

pajjiż aderenti	pajjiż li se jissieħeb fl-Unjoni Ewropea
acquis (communautaire)	il-leġiżlazzjoni tal-UE
pajjiż kandidat	pajjiż li għadu qed jinneozja mal-Unjoni Ewropea biex jissieħeb magħha
koeżjoni	metodu li għandu l-għan li jnaqqas l-inugwaljanza soċjali u ekonomika fl-UE
komitoloġija	proċedura li biha l-Kummissjoni tikkonsulta lill-kumitati ta' esperti
il-metodu Komunitarju	metodu tal-UE żviluppat għat-teħid ta' deċiżjonijiet, li permezz tiegħu l-Parlament, il-Kunsill u l-Kummissjoni jaħdmu flimkien
tkabbir	l-espansjoni tal-UE biex tinkludi membri ġodda
mainstreaming	il-kunsiderazzjoni tal-politiki kollha tal-UE
proporzjonalità	il-prinċipju li livell ta' gvern ma għandu jieħu l-ebda azzjoni li tmur lil hinn minn dak li huwa meħtieġ biex iwettaq il-kompiti assenjati lilu
sussidjarjetà	il-prinċipju li, kull meta jkun possibbli, id-deċiżjonijiet jittieħdu fl-iktar livell amministrattiv qrib iċ-ċittadini

Spjegazzjonijiet ċari ta' ħafna mil-lingwaġġ jinsabu bil-Malti: fit-taqsimha tal-“Gwida għall-Eurojargon f'lingwaġġ sempliċi” tas-sit Europa (europa.eu/!YN99Uy)

Għal tifsiriet ta' aktar termini teknici u legali li niltaqgħu magħhom fil-kuntest tal-UE, ara l-Europa Glossary (eur-lex.europa.eu/summary/glossary.html?locale=mt).

Tabbużax mit-taqsiriet u mill-akronomi

Hafna taqsiriet mhux familjari jistgħu jwasslu biex il-qarrejja ma jifhmux id-dokument u biex dan idej-jaqhom:

(FAEZR + FAEGG + PAK = ŻŻŻ).

Jekk it-tifsira ta' taqsira ma tkunx ċara għall-qarrejja tiegħek, għandek:

- tiktibha sħiħa jekk l-espressjoni tidher biss darba jew darbtejn fid-dokument; jonkella
- tiktibha sħiħa meta tużaha għall-ewwel darba f'dokument, segwita mit-taqsira fil-parenteżi, u mbagħad tuża t-taqsira fil-kumpliment tad-dokument; u/jew
- tehmez lista tat-taqsiriet jew foġġa elettronika li turi t-tifsiriet tat-taqsiriet.

It-taqsima msejja "L-akronimi ewlenin u l-abbrevjazzjonijiet" tal-Gwida tal-Istil Interistituzzjonali (publications.europa.eu/code/mt/mt-5000400.htm) tiddefinixxi bosta mill-akronimi u mit-taqsiriet użati fid-dokumenti tal-Kummissjoni Ewropea.

Bħal dejjem, qis il-bżonnijiet tal-qarrejja tiegħek:

- Xi qarrejja jiddeqju jekk it-taqsiriet "komuni" tibqa' tiktibhom sħaħ.
- Jekk tikteb "Indikazzjoni Ġeografika Protetta" f'kull ringiela minflok "IGP", id-dokument se gġibu hafna itwal.

Ftakar li t-taqsiriet u l-akronimi jistgħu jfissru affarijiet differenti f'kuntesti differenti. Barra minn hekk, ta' sikwit fid-dokumenti tal-Kummissjoni bil-Malti, l-akronimi ma jiġux tradotti.

Pereżempju:

ESA	tirreferi għal:	Agenzija Spazjali Ewropea (European Space Agency)
		Agenzija Fornitriċi tal-Euratom (Euratom Supply)
		Sistema Ewropea tal-Kontijiet (European System of Accounts)
		Att dwar l-Ispicijiet f'Periklu ta' Estinzjoni (Endangered Species Act)
		Żona Ambjentalment Sensittiva (Environmentally Sensitive Area)
		Afrika tal-Lvant u tan-Nofsinhar (Eastern and Southern Africa)
		Adsorbiment Stimulat mill-Elettroni (Electron Stimulated Adsorption)
		u għal bosta affarijiet oħra.

Sors: late.europa.eu

10. Irrevedi u ċekkja

- Bil-Malti għad ma għandniex ċekkjatur elettroniku, u anki jekk id-dokument jinqara minn erba' għajnejn jew aktar, ja' jaħarbulek xi żbalji.
- Erga' aqra d-dokument tiegħek b'mod kritiku, daqslikieku inti l-qarrej. Is-sentenzi u l-paragrafi huma marbutin ma' xulxin b'mod ċar? Isegwu b'mod logiku minn wieħed għall-ieħor? Dejjem se ssib x'tista' ttejjeb jew tissimplifika.
- Itlob lil-kollegi jikkumentawlek fuq id-dokument, speċjalment lil dawk li ma tkunx ikkonsultajt qabel.
- Isma' b'attenzjoni s-suggerimenti tagħhom.
- Segwi dawk is-suggerimenti li jqassru t-test, li jtejbu ċ-ċarezza tiegħu, u li jagħmluh dħuli għall-qarrejja.

Għandek bżonn aktar għajjnuna?

Anki meta tkun lestejt id-dokument tiegħek — u ktibtu bl-aktar mod ċar possibbli bil-li segwejt il-pariri ta' hawn fuq — għandek mnejn tħoss li l-kitba tiegħek tista' tkompli tittejjeb. Forsi m'intix cert mill-verb jew mill-prepożizzjoni li trid tuża. Jew forsi xi sentenzi għadhom twal u tqal aktar milli tixtieq.

Ibghat id-dokumenti tiegħek għall-editjar ...

(għall-persunal tal-Kummissjoni biss)

Jekk taħdem mal-Kummissjoni Ewropea, tista' tik-kuntattja lid-Direttorat Ġenerali għat-Traduzzjoni (DGT) u titlob li d-dokument tiegħek jiġi editjat. Il-prijorità tingħata lil dokumenti li jidhlu fil-qafas tal-Programm ta' Hidma tal-Kummissjoni, li se jkunu qed jiġu tradotti mid-DGT wara, jew li huma maħsubin għall-pubblikazzjoni għal udjenza usa'. Id-dettalji kollha dwar dan jinsabu fil-paġna myintracomm.ec.europa.eu/serve/dgt/making_request/edit/pages/index.aspx, fejn issib ukoll il-kaxxa tal-għodda interna għall-kittieba msejja "Writer's Toolbox" (li hija disponibbli fit-tliet lingwi proċedurali).

Għajjuniet onlajn tal-UE għall-abbozzar

Id-Direttorat Ġenerali tat-Traduzzjoni — id-dipartiment tat-traduzzjoni tal-Kummissjoni Ewropea — jipprovdi gwidi għal kitba ċara u gwidi tal-istil għall-ilsna uffiċjali kollha tal-UE fuq is-sit tiegħu:
ec.europa.eu/translation

Informazzjoni dettaljata dwar il-konvenzjonijiet interni għall-kitba, għall-puntegġatura u għall-użu bl-Ingliż tinsab fil-Gwida tal-Istil Ingliża maħruġa mid-DĠ Traduzzjoni:
europa.eu/luB38wb

Tagħrif dwar il-pubblikazzjonijiet tal-UE f'kull lingwa uffiċjali jinsab fil-Gwida tal-Istil Interistituzzjonali maħruġa mill-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet:
publications.europa.eu/code/mt/mt-000100.htm

Gwida dwar l-abbozzar tal-legiżlazzjoni tal-UE bil-lingwi uffiċjali kollha tinsab fil-Gwida Prattika Komuni:
eur-lex.europa.eu/content/techleg/KBO213228MTN.pdf

Għal pariri dwar il-kitba għall-internet, ara l-Gwida għall-fornituri tal-informazzjoni msejja "Information Providers Guide" (bl-Ingliż):
ec.europa.eu/ipg/content/tips

Europe Direct huwa servizz li jgħinek issib tweġibiet
għall-mistoqsijiet tiegħek dwar l-Unjoni Ewropea.

Numru tat-telefown waħdieni bla flas (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) L-informazzjoni mogħtija hija b'xejn, kif ukoll it-telefonati ġeneralment huma b'xejn (għalkemm xi operaturi, kabini tat-telefown jew lukandi jistgħu jitolbu flas).

Ħafna informazzjoni addizzjonali dwar l-Unjoni Ewropea hija disponibbli fuq l-Internet. Jista' jsir access għaliha permezz tas-server Europa (<http://europa.eu>).

Il-Lussemburgu: L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, 2015

ISBN 978-92-79-46871-1
doi:10.2782/856433

© L-Unjoni Ewropea, 2015
Ir-riproduzzjoni hija awtorizzata kemm-il darba jissema s-sors originali.

Sorsi

Din il-gwida ssejset fuq diversi sorsi, fosthom:

The Oxford Guide to Plain English ta' Martin Cutts, Oxford, ir-Renju Unit
Écrire pour être lu, Ministère de la Communauté française, il-Belġju
30 Regole per Scrivere Testi Amministrativi Chiari, Università di Padova, l-Italja
Bürgernahe Verwaltungssprache, Bundesverwaltungsamt, il-Germanja
Klarspråk lönar sig, Regeringskansliet, Justitiedepartementet, l-Iżvezja
Käännetäänkö tekstisi, tulkataanko puheenvuorosi? Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, il-Finlandja
Writing for Translation, ic-Ċentru tat-Traduzzjoni għall-Korpi tal-Unjoni Ewropea
The OECD Style Guide, 2nd Edition OECD, Paris
Ir-Reqqa tal-Kitba ta' Mario Cassar, Merlin, Malta (2002). Gie kkonsultat dan il-ktieb u ttiehdu xi eżempji minnu bil-permess tal-awtur.

Illustrazzjonijiet ta' Zeta Field, id-DĠT, il-Kummissjoni Ewropea.

Din il-gwida hija disponibbli fl-ilsna kollha ufficjali tal-Unjoni Ewropea.
 Hemm verżjoni onlajn tagħha fil-paġna li ġejja:

ec.europa.eu/translation

L-Ufficċju tal-Pubblikazzjonijiet